

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Навчально-науковий інститут філології та журналістики
Кафедра української та зарубіжної літератур і методик їх навчання

Методичні вказівки до проведення
семінарських занять із вибіркової освітньої компоненти

«ЛІТЕРАТУРА В ІНТЕРМЕДІАЛЬНОМУ ВИМІРІ»

ЖИТОМИР
2026

УДК 82.09:378.22(072)

М 52

*Рекомендовано до друку вченою радою
Житомирського державного університету імені Івана Франка
протокол № 12 від «26» червня 2026 р.*

Рецензенти:

Антоніна ПЛЕЧКО – кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов Поліського національного університету;

Оксана ШУНЕВИЧ – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики викладання навчальних предметів КЗ «Житомирського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти» ЖОР;

Олена ЮРЧУК – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української та зарубіжної літератур і методик їх навчання Житомирського державного університету імені Івана Франка.

М 52

Методичні вказівки до проведення семінарських занять із вибіркової освітньої компоненти «Література в інтермедіальному вимірі» / Укладач: О. Чаплінська. Житомир: Видавництво ЖДУ імені Івана Франка, 2026. 20 с.

Методичні вказівки підготовлені з метою зорієнтувати здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти під час підготовки до семінарських занять з освітньої компоненти «Література в інтермедіальному вимірі».

© Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2026

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Опис освітньої компоненти.....	6
Структура освітньої компоненти.....	7
Плани семінарських занять.....	8

ВСТУП

Освітня компонента «Література в інтермедіальному вимірі» вивчається здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти на II курсі.

Програма навчальної дисципліни складається з одного модулю:

Модуль I. Інтермедіальний дискурс літературного твору.

Предметом вивчення освітньої компоненти є теорія інтермедіальності в розрізі взаємодії різних видів мистецтв у літературному творі.

Мета вивчення освітньої компоненти: сформувати у здобувачів вищої освіти знання про інтермедіальні студії у літературознавстві, інтермедіальні стратегії прочитання тексту та практичне застосування інтермедіального аналізу.

Основними **завданнями** вивчення освітньої компоненти є:

- сформувати знання про інтермедіальні студії у літературознавстві;
- ознайомити із термінологічно-категоріальним апаратом інтермедіальності;
- охарактеризувати інтермедіальні стратегії літературознавства;
- навчити інтерпретувати літературні твори, осмислювати їх художню своєрідність, особливості стилю й поезики крізь призму інтермедіальності;
- розвивати естетичне та евристичне мислення, творчі навички.

Результати вивчення освітньої компоненти:

Здобувач повинен знати:

- термінологічно-категоріальний апарат курсу;
- філософсько-естетичні засади інтермедіальності та її інструментарій;
- стратегії й специфіку міжмистецької взаємодії літератури і музики, літератури і візуальних видів мистецтва (живопису, скульптури, архітектури), літератури і театру, літератури і кінематографу.

Здобувач повинен вміти:

- аналізувати генезис, основні етапи та здобутки інтермедіальності;
- інтерпретувати літературні твори, осмислювати їх художню своєрідність, особливості стилю й поетики крізь призму міжмистецької взаємодії;
- демонструвати навички інтермедіального аналізу художнього твору.

На вивчення освітньої компоненти «Література в інтермедіальному вимірі» відводиться 120 годин 4,0 кредити ECTS.

Форма проведення занять: лекції, семінарські заняття.

Опис освітньої компоненти

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП / ОНП рівень вищої освіти	Характеристика освітньої компоненти	
		очна форма	заочна форма
Кількість кредитів – 4	відповідно до переліку https://zu.edu.ua/offic/licence.pdf	Вибіркова	
	відповідно до переліку https://zu.edu.ua/offic/licence.pdf		
Модулів – 1	відповідно до переліку https://zu.edu.ua/offic/pr-pred-spec.pdf	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120		II	
Тижневих годин для денної форми: аудиторних – 5 самостійної роботи здобувача – 10	відповідно до переліку https://zu.edu.ua/offic/licence.pdf	Лекції	
		24 год.	–
		Практичні / Семінарські	
		16 год.	–
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		80 год.	–
		Індивідуальна робота	
–	–		
Вид контролю: залік			

Структура освітньої компоненти

Назви тем	Кількість годин										
	Очна форма						Заочна форма				
	Всього	У тому числі					Всього	У тому числі			
		Лекції	Практичні/Семинарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	Індивідуальні заняття		Лекції	Практичні/Семинарські заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота
Модуль I. Інтермедіальний дискурс літературного твору											
Література серед інших мистецтв. Інтермедіальність у сучасній гуманітаристиці	18	4	2		12						
Культурно-історичні форми літературного екфразису	18	4	2		12						
Література та живопис: міжмистецький діалог	16	4	2		10						
Література і музика: міжмистецький діалог	14	2	2		10						
Література й архітектура (скульптура): міжмистецький діалог	14	2	2		10						
Література і театр: міжмистецький діалог	18	4	2		12						
Література і кінематограф: міжмистецький діалог	22	4	4		14						
Разом за модулем 1	120	24	16	–	80	–	–	–	–	–	–
Усього годин	120	24	16	–	80	–	–	–	–	–	–

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
з вибіркової освітньої компоненти «Література в інтермедіальному
вимірі»

Модуль I. Інтермедіальний дискурс літературного твору

Семінарське заняття 1. Література серед інших мистецтв.
Інтермедіальність у сучасній гуманітаристиці

План:

1. Генеза та функціонування взаємодії мистецтв у літературі. Синкретизм і синтетизм:

- Готгольд Ефраїм Лессінг «Лаокоон, або про межі живопису й поезії»
- Ірвінг Бєбіт «The New Laocoön»
- Клемент Грінберг «До найновішого Лаокоону»
- Іван Франко «Із секретів поетичної творчості»

2. Становлення інтермедіальних студій. Інтертекстуальність та інтермедіальність.

3. Медіа і медіальність у сучасній гуманітаристиці. Література як медіа.

4. Знаковий характер мистецтва. Семіосфера. Інтерсеміотичність як відтворення літературою інших семіотичних систем.

Основні терміни та поняття: інтертекстуальність, інтермедіальність, семіотика, літературний твір, медіалізація художньої форми, взаємодія мистецтв, синтез мистецтв, інтермедіальний аналіз, візуалізація, перекодування мови мистецтв.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Яке розуміння мистецтва і його структури властиве грецькій міфології?
2. Що позначили давньогрецьким терміном *techne*?
3. Які функції виконує синтез мистецтв у літературі?
4. Охарактеризуйте взаємодію і синтез мистецтв у романтизмі.
5. Проаналізуйте два підходи до тлумачення поняття інтермедіальності в літературознавстві?
6. Яку типологію межових явищ сформував компаративіст Ульріх Вайсштайн?
7. Що таке інтерсеміотичність?

Завдання для самостійної роботи:

Опрацюйте розділи «Поезія і музика» та «Поезія і малярство» у трактаті Івана Франка «Із секретів поетичної творчості». Визначіть аргументацію твердження автор про те, що поезія домінує над іншими видами мистецтва?

Література:

1. Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 430 с.
2. Генералюк Леся. Шляхи формування інтермедіальних досліджень. *Слово і Час*. 2020. № 3 (711). С. 3–27.
3. Ільчук М. Інтермедіальність в сучасному Німецькомовному літературознавстві. *Мова і культура*. 2014. Вип. 17. Т. 6. С. 87–95
4. Література на полі медій. Збірка наукових праць відділу теорії літератури та компаративістики Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України / Ред. Гундорова Т.І., Сиваченко Г.М. Київ : 2018. 633 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/16134/1/Oliinyk_Intermedialni%20studii.pdf
5. Просалова В. Інтермедіальність як явище мистецтва і метод аналізу. *Філологічні семінари*. 2013. Вип. 16. С. 46–53.
6. Циховська Е. Теоретичні дилеми поняття інтермедіальності. *Слово і Час*. 2014. № 11. С. 49–59.
7. Rajewsky I. O. Intermediality, Intertextuality, and Remediation: A Literary Perspective on Intermediality. *Intermedialités / Intermediality*, 2005. № 6, P. 43–64. <https://doi.org/10.7202/1005505ar>

Семінарське заняття 2. Культурно-історичні форми літературного екфразису.

План:

1. Екфразис як особливий тип тексту. Екфразис і гіпотипозис.
2. Теорія екфрастичного перекладу.
3. Проблема класифікації екфразису. Чоловіче й жіноче екфрастичне письмо (за Дж. Каламіті).
4. Перекодування між зображальними та незображальними видами мистецтв:
  - образ Кармен (новела Проспера Меріме; опера Жоржа Бізе; живопис (Анрі Люсьєна Дюке, Едуард Мане, Джеймс Белл Андерсон, Річард Джек, Пабло Пікассо та інші); фільм Жана-Люка Годара «Ім'я: Кармен»);
  - образ Мазепи (твори Джорджа Байрона, Віктора Гюго, Тараса Шевченка, Володимира Сосюри); симфонічна поема Ференца Ліста; живопис (Орас Верне «Мазепа серед вовків», «Мазепа, оточений кіньми»; Ежен Делакура «Мазепа на спині вмираючого коня», Теодор Жеріко «Паж Мазепа»; Теодор Шассеріо «Козачка біля тіла Мазепи»; Луї Буланже. «Страждання Мазепи» та інші); фільм Мартіна Бергера «Мазепа, народний герой України»).

Основні терміни та поняття: інтермедіальність, інтермедіальний аналіз, екфразис, гіпотипозис, екфрастичне письмо, літературний твір, медіалізація художньої форми, взаємодія мистецтв, синтез мистецтв, візуалізація, перекодування мови мистецтв.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Етимологія понять екфразис і гіпотипозис сягає «Риторики» Аристотеля. Яке відношення вони мають до поняття енергія?
2. Визначте спільне і відмінне між екфразисом та інтермедіальністю (за статтею Т. Бовсунівською).
3. Які виклики екфразису виділяє Леся Генералюк?
4. Назвіть «умовності екфразису» в чоловічому й жіночому письмі, які виділила Джейн Каламіті.
5. Окресліть теорію екфразису, викладену в працях В.Т. Мітчелл.
6. Розкрийте зміст теорії екфрастичного перекладу.
7. Що сприяє розвиткові екфрастичного жанру в наш час?

Завдання для самостійної роботи:

Як Ви розумієте поняття екфразису? Наведіть приклад.

Література:

1. Берегова Д. А. Образ гетьмана Мазепи в українській та світовій літературі: типологічні паралелі. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Філологічні науки (літературознавство)*. 2015. № 2. С. 20–23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmduf_2015_2_5.
2. Бовсунівська Т. В. Екфразис & інтермедіальність. *Літературознавчі студії*. 2013. Вип. 39(1). С. 109–115.
3. Бовсунівська Т. В. Роль екфразису в сучасному літературному процесі. *Літературний процес: методологія, імена, тенденції*, 2016. № 4. С. 72–76. URL: <https://litp.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/253/249>
4. Бовсунівська Т. В. Жанрові модифікації сучасного роману. Харків: Вид-во «Діса плюс», 2015. С. 313–340.
5. Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 430 с.
6. Генералюк Леся. Виклики екфразису. *Література на полі медій*. Збірка наукових праць відділу теорії літератури та компаративістики Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України / Ред. Гундорова Т.І., Сиваченко Г.М. Київ : 2018. С. 184–200.
7. Генералюк Леся. Екфразис і гіпотипозис: проблеми диференціації. *Слово і Час*. 2013. № 11. С. 50–61.
8. Гребенюк Т. Візуальний екфразис як засіб організації сприйняття літературного твору. *Екфразис: Вербальні образи мистецтва: монографія / за ред. Т. Бовсунівської*. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2013. С. 80–108. URL: <http://www.academia.edu/18649217>
9. Денисюк Ж. З. Образ Кармен в європейському живописі кінця XIX – середини XX століття. *Український мистецтвознавчий дискурс*. 2023. № 6, С. 15–21. URL: <http://uad-jrnl.nau.in.ua/index.php/uad/article/view/188>

10. НЕ ЗРАДНИК, А РОМАНТИК. Чому Пушкін і Байрон Мазепу ділили? URL: <https://www.youtube.com/watch?v=7xxJyLM77Ms>

11. Юхимук Я. В. Екфразис як функціональна складова інтермедіальності та інтертекстуальності. *Наукові праці. Серія : Філологія. Літературознавство.* 2015. Т. 259, Вип. 247. С. 155–160. URL: <http://litstudies.chdu.edu.ua/article/view/73960>

12. Calamity J. Conventions of ekphrasis. URL: <http://calamity.wordherders.net/archives/000422.html>

Семінарське заняття 3. Література та живопис: міжмистецький діалог

План:

1. Візуалізація образів у живописі і літературі. Особливості лінії, кольору і світла у літературному тексті.

2. Поняття «живописність» у літературі. Візуальні форми поезії (паліндроми, анаграми, каліграми, акровірш). Жанри живопису в українській літературі: загальний огляд.

3. Портрет в живописі й літературі.

4. Живописний код в літературі.

5. Образ художника в літературному творі.

Основні терміни та поняття: інтермедіальний аналіз, екфразис, гіпотипозис, екфрастичне письмо, літературний живопис, візуалізація, перекодування мови мистецтва, візуальні форми поезії, натюрморт, етюд, образок, ескіз, акварель, пластичність, колористика, світлотінь, портрет, роман про митця, біографічний роман, образ художника.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Назвіть митців, які реалізували себе і в літературі, і в живописі.

2. Окресліть основні види взаємовпливу малярства та письменства.

3. Як відбувається транспонування візуальних елементів у вербальний текст?

4. Ганс Лунд, проаналізувавши взаємодію медіа, виділив такі типи взаємодії, як комбінація, інтеграція, трансформація. Підберіть приклади для кожного із видів взаємодії.

5. Охарактеризуйте різні візуальні форми поезії.

6. Проаналізуйте функціональне навантаження кольору в художньому просторі твору.

7. Розкрийте зміст поняття «літературний живопис».

Завдання для самостійної роботи:

До питання № 3 підготуйте короткий аналіз одного із запропонованих творів або на власний вибір:

- Едгара Аллана По «Падіння дому Ашерів» (образ живого портрету);
- Едгара Аллана По «Овальний портрет»;
- Оскар Вайльд «Портрет Доріана Грея» (мистецтво як дзеркало особистості).

До питання № 4 підготуйте короткий аналіз одного із запропонованих творів або на власний вибір:

- Наталка Білоцерківець «Художники»;
- Дарія Віконська «Три образи» («Мона Ліза», «Візія», «Шал»);
- Ігор Калинець цикл «Звениславині купави (Листівки)».

До питання № 5 підготуйте короткий аналіз одного із запропонованих творів або на власний вибір:

- Тарас Шевченко «Художник»;
- Євген Маланюк «Маяки»;
- Володимир Винниченко «Чорна Пантера і Білий Медвідь».

Література:

1. Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 430 с.

2. Віннічук А. П., Крупка В. П. Специфіка художньої інтермедіальності Дарії Віконської: малярські та музичні параметри. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021 Том 32 (71) № 2 Ч. 2. С. 90–97. URL: https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/2_2021/part_2/19.pdf

3. Горболіс Л.М. Міжмистецькі контакти українського тексту: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. 312 с. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/items/dca2e7d1-9859-491a-aa44-55afb943e8f9>

4. Кочерга Світлана, Вісич Олександра. Літературознавча інтермедіальність: генеза і сучасні горизонти. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2023. 286 с. URL: https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/8838/1/Kocherha_Visych.pdf

5. Просалова В. А. Інтермедіальні аспекти новітньої української літератури : монографія. Донецьк : ДонНУ, 2014. 154 с.

6. Райська яблінка. Антологія української малої «жіночої» прози Галичини міжвоєнного періоду / Упоряд., літ. редакція, передм. і прим. Н. Поліщук. Львів: ЛА «Піраміда», 2014. 356 с.

7. Фесенко В. І. Література і живопис: інтермедіальний дискурс. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2014. 398 с.

8. Чайковська В. Т. Жанри живопису в українській прозі кінця XIX–початку XX ст. *Вісник Житомирського державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2004. Вип. 15. С. 212–214. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/1658/1/14.pdf>

Семінарське заняття 4. Література і музика: міжмистецький діалог.

План:

1. Концептуальні дослідження взаємозв'язку літератури й музики:
  - інтермедіальна типологія літературно-музичних зв'язків Стівена Пола Шера «Вербальна музика в німецькій літературі» (1968);

• розповідання про музику та її імітація в літературі Вернера Вольфа «Перегляд інтермедійних рефлексій стосовно взаємодії Слова і Музики в контексті основоположної типології інтермедіальності» (2002).

2. «Найперше музика у слові!» – «музичність» літератури («Поетичне мистецтво» Поля Верлена та «Слово» Івана Драча).

3. Музичний світ у літературі. Шляхи засвоєння музики літературою.

4. Образ музиканта в літературному творі.

Основні терміни та поняття: інтермедіальний аналіз, екфразис, екфрастичне письмо, візуалізація музики, перекодування мови мистецтв, музичність літератури, звукопис, поліфонія, ритм, мелодія, музичні кореляції, роман про митця, біографічний роман, образ музиканта.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Назвіть митців, які реалізували себе і в літературі, і в музиці.
2. Охарактеризуйте феномен музичності художнього твору.
3. Якими засобами досягається мелодійність ліричного твору?
4. У чому особливості типології літературно-музичних зв'язків Вернера Вольфа?
5. Окресліть типологію літературно-музичних зв'язків Стівена Пола Шера.
6. Доберіть 5-7 понять, що функціонують у площинах структур музичного і художнього твору.
7. Проаналізуйте функції музичних прийомів у художньому творі.

Завдання для самостійної роботи:

До питання № 3 підготуйте короткий аналіз одного із запропонованих творів або на власний вибір:

- Герман Гессе «Степовий вовк»;
- Томас Манн «Доктор Фаустус»;
- Ерік-Еммануель Шмідт «Концерт пам'яті янгола», «Мадам Пілінська і таємниця Шопена»;
- Дарія Віконська «Полонез Шопена», «Прелюдія Барвінського»;
- Ольга Кобилянська «Valse melancolique (Меланхолійний вальс)»;
- Михайло Яцків «Adagio consolante»;
- Наталка Білоцерківець «Музиканти».

До питання № 4 підготуйте короткий аналіз одного із запропонованих творів або на власний вибір:

- Тарас Шевченко «Музикант»;
- Михайло Яцків «Архитвір».

Література:

1. Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 430 с.

2. Вайсшайн У. Взаємовисвітлення літератури та музики: сфера компаративістики? *Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи. Антологія* / За заг. ред. Дмитра Наливайка. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. С. 391-410. URL: <http://elcat.pnpu.edu.ua/docs/Suchasna.pdf>

3. Горболіс Л.М. Міжмистецькі контакти українського тексту: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. 312 с. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/items/dca2e7d1-9859-491a-aa44-55afb943e8f9>

4. Кочерга Світлана, Вісич Олександра. Літературознавча інтермедіальність: генеза і сучасні горизонти. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2023. 286 с. URL: https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/8838/1/Kocherha_Visych.pdf

5. Маценко С. Метамистецтво: словник досвіду термінотворення на межі літератури й музики. Львів :Апріорі, 2017. 120 с.

6. Просалова В. А. Інтермедіальні аспекти новітньої української літератури : монографія. Донецьк : ДонНУ, 2014. 154 с.

Семінарське заняття 5. Література й архітектура (скульптура): міжмистецький діалог.

План:

1. Взаємодія вербального образу та просторового тексту культури.
2. Образи архітектури та скульптури в художній літературі.
3. Просторові коди в поетичному творі. Урбаністична лірика.
4. Взаємодія міського тексту з літературним прозовим текстом. Міфопоетична традиція в урбаністичній образності.

Основні терміни та поняття: інтермедіальний аналіз, екфразис, екфрастичне письмо, візуалізація архітектури (скульптури), перекодування мови мистецтв, соборний лейтмотив, мотив оживлої статуї, просторовий текст, урбаністична лірика, урбаністична образність, образ міста.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Назвіть форми взаємодії літератури та архітектури.
2. Охарактеризуйте соборний лейтмотив художнього твору.
3. Яку функцію виконує архітектурний екфразис у паломницькому творі?
4. Які засоби використовують письменники під час художнього конструювання міського простору?
5. Який давньогрецький міф є засадничим для мотиву оживлої статуї? Назвіть художній твір, в якому він оприявнюється.
6. Окресліть становлення урбанізму в українській літературі.
7. Проаналізуйте складові символічного простору міста.

Завдання для самостійної роботи:

До питання № 3 підготуйте короткий аналіз одного із запропонованих творів або на власний вибір:

- Шарль Бодлер (урбаністична тема в збірці «Квіти зла»);

- Поль Верлен (збірка «Спогади вдівця»);
- Микола Бажан (збірки «Будівлі», «Дорога», «Розмова сердець»);
- Микола Зеров (цикл «Київ»).

До питання № 4 підготуйте короткий аналіз одного із запропонованих творів або на власний вибір:

«Київський текст»

- Валер'ян Підмогильний «Місто»;
- Володимир Даниленко «Кохання в стилі бароко»;
- Олесь Ільченко «Дім з химерами».

«Львівський текст»

- Іван Франко «Лель і Полель», «Для домашнього огнища», «Перехресні стежки»;
- Юрій Винничук «Танго смерті», «Аптекарь».

Література:

1. Бажан М. Будівлі : поезії. [Харків] : Книгоспілка, [1929?]. 76, [2] с. URL: <https://elib.nlu.org.ua/view.html?&id=10611>
2. Бігун О. Imago urbis: Париж у поезіях у прозі Поля Верлена. *Султанівські читання*. 2019. Вип. 8. С. 93-102. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/culs_2019_8_12.
3. Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 430 с.
4. Горболіс Л.М. Міжмистецькі контакти українського тексту: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2021. 312 с. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/items/dca2e7d1-9859-491a-aa44-55afb943e8f9>
5. Кочерга Світлана, Вісич Олександра. Літературознавча інтермедіальність: генеза і сучасні горизонти. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2023. 286 с. URL: https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/8838/1/Kocherha_Visych.pdf
6. Лук'янець Т. Концепт МІСТО та урбаністична поезія: мультимодальний дискурсивний аналіз взаємодії матеріальних та вербальних знаків. *Гуманітарні та соціальні науки : матеріали III Міжнародної конференції молодих вчених HSS-2011*, 24–26 листопада 2011 року, Львів, Україна / Національний університет "Львівська політехніка". Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. С. 114–115. URL: <https://ena.lpnu.ua/items/0b921389-dd06-4d10-861c-1be36b7da6bf>
7. Прасолова В. А. Інтермедіальні аспекти новітньої української літератури : монографія. Донецьк : ДонНУ, 2014. 154 с.

Семінарське заняття 6. Література і театр: міжмистецький діалог.

План:

1. Взаємодія літератури і театру. Театральність літератури.
2. «Мова театру»: сцена, гра, маска, карнавал, жест, міміка, актор. Сценічна образність і текстова символіка.
3. Театральність у творчості європейських (В. Теккерей, О. Уайлд, С. Моем, Г. Гессе, Г. Джеймс). Шекспірівські екранізації.

4. Моделі світу й типи драматургічних конфліктів у сучасній українській драмі.

5. Дискурс театру в романі-антиутопії О. Ірванця «Рівне/Ровно».

Основні терміни та поняття: інтермедіальний аналіз, перекодування мови мистецтва, «мова театру», дискурс театру, сценічне мистецтво, сценографія, акторська гра, маска, маскарад, карнавал,

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Проаналізуйте основні способи «перекладу» мови прози мовою театру.
2. Охарактеризуйте зображально-виражальні засоби театру.
3. Окресліть специфіку театральної рецепції художнього твору.
4. Визначте особливості театральності як типу образотворення в художньому творі.
5. Визначте аспекти взаємодії театру і літератури в різні періоди. Які фактори впливають на тип їхньої взаємовідносин?
6. Чим, на Вашу думку, пояснюється вибір монодрами під час перекладу літературного твору мовою театру?
7. Які класифікації театральних постановок Ви знаєте?

Завдання для самостійної роботи:

До питання № 4 підготуйте короткий аналіз одного із запропонованих творів або на власний вибір:

- Павло Ар'є («Кольори», «Людина в підвішеному стані»)
- Наталія Ворожбит («Погані дороги» «Зелені коридори»)
- Олександр Ірванець («Recording», «Маленька п'єса про зраду для однієї актриси»)
- Неда Неждана («І все-таки я тебе зраджу», «Голос тихої безодні», «Мільйон парашутиків», «ОТВЕТКА@UA»)

Порівняйте художній твір із театральною постановкою Житомирського академічного українського музично-драматичного театру ім. Івана Кочерги (режисер-постановник Авраменко):

- п'єса «Хлібне перемир'я» С. Жадана – вистава «Хлібне перемир'я»;
- п'єса «Літепло» І. Юзюка – вистава «Літепло. Хроніка одного хутора»;
- «Чому розквітає папороть» Дари Корній – вистава «Обраний».

Література:

1. Васильєв Є. М. Сучасна драматургія : жанрові трансформації, модифікації, новації : монографія Луцьк : ПВД «Твердиня», 2017. 532 с.
2. Вірченко Т. Сучасна українська драматургія. Галерея портретів : монографія. Кривий Ріг : Видавець Роман Козлов, 2018. 180 с.
3. Висоцька Н. Театр і кінематограф: діалектика інтермедіальних стосунків. *Сучасні літературознавчі студії*. 2014. Вип. 11. С.123–137.

4. Горболіс Л.М. Міжмистецькі контакти українського тексту: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. 312 с. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/items/dca2e7d1-9859-491a-aa44-55afb943e8f9>

5. Кочерга Світлана, Вісич Олександра. Літературознавча інтермедіальність: генеза і сучасні горизонти. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2023. 286 с. URL: https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/8838/1/Kocherha_Visych.pdf

Семінарське заняття 7-8. Література і кінематограф: міжмистецький діалог.

План:

1. Кіно як синтетичне мистецтво. «Мова кіно»: кадр, ракурс, монтаж та інші.
2. Кінематографічні прийоми в літературі: монтаж, колаж, фотоколаж, вітражі фотографія. Принципи літературного монтажування (за Деборою Фогель). Особливості літератури як фотописьма.

3. Діалогізм художнього мислення сценариста (режисера) і письменника:

- експансія письменників у світ кінематографу, її етапи (перша половина ХХ ст. (А. Мальро, Ж. Кокто, Ж. Жіоно – адаптація романів у кіносценарії), друга половина ХХ ст. (Ж.-П. Сартр, А. Роб-Грійє, М. Дюрас – створення кінороманів), початок ХХІ ст.);

- українське кіно: кінодраматургія О. Довженка, феномен українського поетичного кіно (С. Параджанов, І. Миколайчук, Ю. Ілленко).

4. Суміжні жанри літератури і кіно: кінодраматургія, кіноповість, сценарій. Різновиди кіносценаріїв: агітфільм, сатирична мініатюра, психологічна драма, кіноепопея.

5. Художній текст: екранізація, адаптація, «фільм за мотивами».

6. Екранізація як наслідок інтермедіального прочитання літературного твору.

Основні терміни та поняття: інтермедіальне прочитання художнього твору, перекодування мови мистецтв, «мова кіно», екранізація, адаптація, фільм за мотивами, кінодраматургія, кіноповість, сценарій, кінодискурс, принцип кінематографізму, кінонарратив, кінематографічне мислення, кінофікація літератури.

Питання для обговорень та самоперевірки:

1. Проаналізуйте основні способи «перекладу» мови прози мовою кіно.
2. Охарактеризуйте зображально-виражальні засоби кіно.
3. Окресліть специфіку різних видів кіносценаріїв.
4. Які жанри запозичила література з кіно?
5. Назвіть 3-5 прийомів кінотехніки в літературі.
6. Охарактеризуйте кінематографічний код сучасної української літератури на прикладі творів С. Андрухович, С. Жадана, А. Чеха та інших.
7. Як впливає час екранізації літературного твору на його кіноверсію?

Завдання для самостійної роботи:

До питання № 6 окресліть специфіку екранізації літературного твору на прикладі прози І. Франка, О. Кобилянської, М. Коцюбинського, М. Хвильового, В. Земляка, В. Шкляра, С. Андрухович або іншого письменника.

Література:

1. Висоцька Н. Театр і кінематограф: діалектика інтермедіальних стосунків. *Сучасні літературознавчі студії*. 2014. Вип. 11. С.123–137
2. Горболіс Л.М. Міжмистецькі контакти українського тексту: монографія. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. 312 с. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/items/dca2e7d1-9859-491a-aa44-55afb943e8f9>
3. Кочерга Світлана, Вісич Олександр. Літературознавча інтермедіальність: генеза і сучасні горизонти. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2023. 286 с. URL: https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/8838/1/Kocherha_Visych.pdf
4. Література на полі медій. Збірка наукових праць відділу теорії літератури та компаративістики Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України / Ред. Гундорова Т.І., Сиваченко Г.М. Київ : 2018. 633 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/16134/1/Oliinyk_Intermedialni%20studii.pdf
5. Пуніна О. Кінофікація українського літературного дискурсу (20-30-ті роки ХХ століття): монографія. Донецьк: ДонНУ, 2012. 332 с.
6. Фогель Д. Білі слова. Есеї, листування, рецензії та полеміки / упор. А. Любас. Пер. з польск. та їдиш. Київ : Дух і літера, 2019. 288 с.
7. Центр Леся Курбаса. URL: <https://www.kurbas.org.ua/>

ДЛЯ ПОДАТОК

Навчальне видання

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКИХ
ЗАНЯТЬ ІЗ ВИБІРКОВОЇ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
«ЛІТЕРАТУРА В ІНТЕРМЕДІАЛЬНОМУ ВИМІРІ»**

Підписано до друку . Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Таймс. Ум.-дрк. арк. 2,9.
Наклад 100. Зам.

Видавництво Житомирського державного університету імені Івана Франка
м. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40
Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія ЖТ №10 від 07.12.2004р.
електронна пошта (e-mail): kaf.ukr.lit@gmail.com